

Trouwens...

De Duitse zeventiende-eeuwse orgelcomponisten Matthias Weckmann, Heinrich Scheidemann, en Jakob en Johann Praetorius werken in Hamburg, Franz Tunder en Dietrich Buxtehude in Lübeck, Samuel Scheidt in Halle, Johann Jakob Froberger heeft een post in Wenen, reist veel door Europa en vestigt zich ten slotte in Frankrijk. De beroemde koorcomponist Heinrich Schütz vinden we meesttijds in Dresden. Klinkende namen, wat wil je nog meer?

Een tijdgenoot, van wie we de naam minder vaak horen maar die beslist in dit rijtje thuishoort, is Melchior Schildt. Uit de akte bij zijn tweede huwelijk kunnen we opmaken dat hij in 1592 of 1593 is geboren, stammend uit een organistenfamilie in Hannover. Zijn grootvader Gerdt, zijn vader Antonius, en zijn broer Ludolf evenals hijzelf zijn nauw verbonden met een aantal kerken in het centrum van de stad. Aan de Marktkirche en de Kreuzkirche hebben beide broers tientallen jaren gewerkt. We nemen aan dat Melchior het eerste orgelonderricht van zijn vader heeft ontvangen. Eind 1609, begin 1610 verlaat hij Hannover om bij Jan Pieterszoon Sweelinck in de leer te gaan, zoals ook Scheidemann en de broers Praetorius hebben gedaan. Hoe lang Schildts verblijf in Amsterdam heeft geduurd, weten we niet, evenmin welke zijn werkzaamheden zijn geweest nadat hij is teruggekeerd. Pas in 1623, als hij in Wolfenbüttel aan een kerk wordt aangesteld, komen we zijn naam weer tegen. Drie jaar later benoemt de Deense koning Christiaan IV, aan wiens hof een bloeiende muziekcultuur heerst, hem tot organist. Wanneer enkele jaren later Schütz er zijn opwachting maakt, is Schildt intussen alweer terug in zijn geboorteplaats, waar hij in 1629 aan de Marktkirche *St. Georgii et Jacobi* de post van zijn vader overneemt, die hij tot aan zijn overlijden in 1667 zal behouden.

Johann Gottfried Walther roemt in zijn *Musikalisches Lexikon* (1732) het spel van Schildt, terwijl Schildts tijdgenoot Johann Ahle hem een van de belangrijkste componisten van zijn tijd noemt. Als we bedenken dat hij zo'n zestig jaar actief is geweest, dan moet het aantal overgeleverde composities een fractie zijn van wat hij werkelijk gecomponeerd heeft: de hele oogst tot nog toe bestaat uit een handjevol orgelwerken en enkele variatiereeksen voor klavecimbel of orgel. Waarschijnlijk verklaart dit zijn relatieve onbekendheid. De Duitse lexicograaf Ernst Ludwig Gerber schrijft in 1814 dat hij in het bezit is van twee koraalzettings met telkens drie versetten, soortgelijke berichten horen we uit Denemarken. Maar we kennen de werken niet.

Het weinige waar we het mee moeten doen, is van een grote rijkdom. Er zijn vijf versetten over *Herr Christ, der einig Gottessohn*, en een prachtige colorering van een anonieme zetting over *Herzlich lieb hab ich dich, o mein Herr*, precies zoals Scheidemann dat vaak gedaan heeft. Zijn derde werk, *Magnificat primi modi*, misschien het eerste van een reeks van acht Magnificat-zettingen zoals we die bij Schildts collega's in Hamburg tegenkomen, bestaat uit vijf zeer afwisselende versetten. Het tweede daarvan is een van rijkste stukken in het zeventiende-eeuwse repertoire zodat enige nadere informatie op zijn plaats is. Het betreft een koraalfantasia vol contrasten waarin een caleidoscopisch scala aan bewerkingen voorbij komt: lange bicinia, canons, de gefragmenteerde cantus firmus in lange notenwaarden of andersom juist voorzien van uitbundige coloreringen, levendige ritmische figuren, klavierwisselingen, virtuoze toonladderfiguren, echo's – het kán niet op en het houdt ook bijna

niet op! Tien minuten lang horen we de Noord-Duitse orgelschool in optima forma. In het derde verset moet de dramatiek van de stijgende en dalende chromatische lijnen worden genoemd. Maar ook de andere drie delen laten geen twijfel over Schildts grote compositorische kwaliteiten.

Twee kleine *Praeambula* completeren het geheel. Het eerste bestaat uit enkele maten, het tweede is iets langer en vooral interessanter, omdat na een korte vierstemmige introductie een beknopte fuga volgt waarin meteen aan het begin het fugathema gespiegeld voorkomt.

Hoewel Schildt na zijn terugkeer uit Kopenhagen aanvankelijk alle zeilen moet bijzetten om rond te komen verbetert zich gaandeweg zijn financiële positie, mogelijk dank zij zijn vermogende eerste echtgenote Margaretha Cassels. Zijn tweede huwelijk in 1655 met de veel jongere Ilse Margarethe Scheers is niet zo'n succes. Blijkbaar is hij ook in zijn werk teleurgesteld, want hij bepaalt enkele maanden voor zijn overlijden bij testament dat zijn zoon Melcher Cordt, dan negen jaar oud, geen enkel muziekinstrument mag bespelen omdat dat hem tijdens een eventuele studie aan de universiteit van zijn werk kan afhouden zodat hij alleen maar op het slechte pad zal geraken en er van de studie niets terecht komt. Vader wil dus dat zoonlief een écht vak kiest. Hé, dát heb ik vaker gehoord ...

Lourens Stuifbergen

